

OPINIA ORNITOLOGICZNA

dla budynku Domu Ludowego w Juszczyńie

34-382 Juszczyzna 391

Metryka dokumentu					
Tytuł dokumentu	OPINIA ORNITOLOGICZNA DLA BUDYNKU DOMU LUDOWEGO W JUSZCZYNIE 34-382 JUSZCZYNA 391				
Zamawiający	GMINA RADZIECHOWY - WIEPRZ Wieprz 700, 34-381 Radziechowy www.radziechowy-wieprz.pl				
Wykonawca	TECHMASTER Sp. z o.o. ul. Kabaty 2, 34-300 Żywiec NIP: 553-251-99-69 https://techmaster.com.pl biuro@techmaster.com.pl tel. +48/33-861-16-81 				
Autor dokumentu:	Wojciech Gałosz				
Podstawa prawna sporządzenia dokumentu:	Umowa Nr 82/2024 z dnia 15.04.2024r.v				
Nr wersji	1.0	Status:	Zaakceptowana	Data:	Maj 2024 r.

Wstęp

Budynki stanowią istotne miejsce rozrodu i spoczynku dla wielu gatunków ptaków i ssaków, w tym również gatunków podlegających ochronie prawnej. Z aktów prawnych takich jak Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz Rozporządzenie Ministra środowiska z dnia 16 grudnia 2016 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt wyraźnie wynika, że w przypadku, gdy budynek stanowi właśnie takie miejsce, należy przedsięwziąć odpowiednie środki, aby nie spowodować szkody w środowisku lub uzyskać stosowne zgody, w tym zgody na odstąpienia.

Dlatego dobrą praktyką jest jeszcze przed rozpoczęciem prac budowlanych, w trakcie ich planowania przeprowadzić inspekcję obiektu pod kątem występowania gatunków chronionych, w tym szczególnie ptaków i nietoperzy. W przypadku stwierdzenia rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku lub żerowania należy tak zaplanować prace, aby zminimalizować ich wpływ na wymienione wcześniej aspekty. Jeżeli nie da się tego uniknąć, należy wystąpić o zgody na odstąpienia od zakazów i zaplanować proporcjonalne działania kompensujące.

Takim celom służy inwentaryzacja ornitologiczna i chiropterologiczna. Powinna ona być prowadzona w reprezentatywnym okresie, aby wychwycić rzeczywistą, aktualną bytność zwierząt należących do gatunków chronionych. W przypadku braku takiej możliwości, można inwentaryzację przeprowadzić na podstawie dowodów pośrednich, zalecana wtedy jest znacząco większa staranność prowadzonych obserwacji i wymagane jest duże doświadczenie obserwatora. W takim przypadku – zgodnie z zasadą ostrożnościową – wszystkie wątpliwości np. co do liczby osobników, gniazd, sposobu zasiedlenia interpretuje się na korzyść wymogów ochrony przyrody.

O ile sama inwentaryzacja daje informacje o zasiedleniu budynku, o tyle dla Inwestora istotna jest Opinia ornitologiczna, gdzie w jasny sposób opisuje się budynek, obecne gatunki oraz sposoby postępowania z nimi i ich siedliskami. Jest to dokument mający istotne znaczenie, jako pomoc w trakcie projektowania działań budowlanych czy remontowych.

Jest to budynek położony w luźnej zabudowie, przy umiarkowanej ruchliwej drodze. Od północy przylega do niego droga, za drogą znajdują się pola uprawne, od południa zieleń urządzone, a za nią zarośla nadrzeczne i potok. Od zachodu i wschodu – ogrodzenia kolejnych budynków.

Ryc. 1. Otoczenie opisywanego obiektu. Przedmiotowy budynek zaznaczony strzałką.
Podkład: <https://geoportal.gov.pl/>

Budynek zbudowany na pochyłym terenie jako parterowy, częściowo z dodatkową dolną kondygnacją i wydzieloną przestrzenią strychową niedostępną dla ludzi. Strych o wysokości kilkudziesięciu centymetrów posiada wejścia umożliwiające penetrację przez zwierzęta, w tym przez kunę domową.

Elewacja pokryta częściowo tynkiem, częściowo naturalnym kamieniem.

Ryc.2. Budynek – widok od południa.

Ryc. 3. Budynek – widok od strony wschodniej.

Ryc. 4. Budynek – widok od północy.

Ryc. 5. Budynek – widok od zachodu.

Ryc. 6. Przestrzeń strychowa. Na pierwszym planie zniszczone przez kunę domową ocieplenie.

Ryc. 7. Piwnica budynku.

Wizja w terenie i jej wyniki

Obserwacje terenowe prowadzono 7-8.05.2024 r. w warunkach dobrej widoczności. Obserwacje dzienne rozpoczynano w godzinach około południowych i kontynuowano późnym popołudniem. Obserwacje nocne prowadzono po zmroku i przed świtem w formie 30-minutowych nasłuchów ukierunkowanych w stronę zidentyfikowania bytności nietoperzy.

Termin obserwacji był po przylocie oknówki *Delichon urbicum* oraz jerzyka *Apus apus*.

W trakcie obserwacji dziennych skupiono się na aktywności ptaków i śladach ich bytności w obrębie samej elewacji, otworów okiennych, zarówno z wykorzystaniem lornetki, jak i endoskopu. W przypadku dachu i przestrzeni poddasza dokonano lustracji pod kątem możliwego gniazdowania ptaków lub śladów takiego faktu.

Obserwacje prowadzono z pomocą lornetki 10x42 oraz lustrzanki cyfrowej z obiektywem typu zoom 18-300 mm. Poszukiwano samych ptaków, ich gniazd i śladów bytności, takich jak resztki kału, zaciemnienia tynku w miejscu przebywania. W trakcie inspekcji elewacji do penetracji szczelin używano endoskopu DNT z sondą o średnicy 8,5 mm.

W trakcie obserwacji nocnych korzystano z detektora marki Lunabat DFR-1 (szerokopasmowy detektor ultradźwiękowy z detekcją typu frequency-division z funkcją zachowania amplitudy nie wymagającą dostrajania, zintegrowany ze specjalizowanym rejestratorem szerokopasmowym). Nasłuch detektorowy prowadzono w formie powolnego obejścia budynku. Posiłowano się obserwacją z pomocą noktowizora II generacji Bushnell Equinox Z. Do opracowania danych korzystano z oprogramowania bioakustycznego Pettersson BATSOUND - v.4.1.

Budynek jest złożony z dwóch połączonych brył. Elewacje są w znacznej mierze uproszczone. W ich obrębie znajduje się kilka dostępnych dla ptaków otworów wentylacyjnych.

Przestrzeń strychowa otwarta dla zwierząt. Dostęp do niej odbywa się zarówno przez otwory wentylacyjne, jak i przez szczeliny pod okapem. Te ostatnie są na tyle szerokie, że umożliwiają dostęp średniej wielkości ssakom, jak np. kuna domowa.

Parapety zewnętrzne są dobrze przymocowane, bez szczelin pod spodem. Brak możliwości przebywania tam ptaków, czy nietoperzy.

Po stronie wschodniej odnotowano gniazdowanie pewne 1 pary kopciuszka *Phoenicurus ochruros*. W trakcie wizyty obserwowano ptaka z pokarmem w dziobie wlatującego w niszę znajdującą się w zasięgu rąk przechodniów. Słychać było również głos piskląt.

W obrębie budynku nie obserwowano innych gatunków ptaków.

W przestrzeni strychowej oraz na dachu odnaleziono liczne ślady bytności kuny domowej *Martes foina*. Były to zarówno ślady pazurów, zniszczone ocieplenie oraz liczne odchody.

Nocą w obrębie elewacji i dachu nie odnotowano aktywności nietoperzy. Kilkakrotnie odnotowano przelot borowca wielkiego *Nyctalus noctula*. Zasiadanie tego budynku przez nietoperze jest mało prawdopodobne ze względu na niską przestrzeń poddasza oraz bytność kuny, która jest drapieżnikiem polującym w budynkach na te zwierzęta.

Ryc. 8. Szczelina, w której gniazduje kopciuszek. Wyraźnie widać pobrudzenia brzegów, co wskazuje na wieloletnie zasiedlenie. Po prawej drzwi wejściowe do biblioteki.

Podsumowanie, wnioski i zalecenia

Budynek aktualnie jest zasiedlony przez 1 gatunek chronionego ptaka:

– kopciuszek *Phoenicurus ochruros* – 1 para pewna,

Zarówno strych, jak i dach są penetrowane przez drapieżnika – kunę domową, co powoduje, że przestrzeń te nie są bezpiecznym miejscem gniazdowania, czy spoczynku ptaków i nietoperzy.

Budynek aktualnie jest miejscem gniazdowania 1 gatunku chronionego w rozumieniu Ustawy o ochronie przyrody i Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt.

Przed rozpoczęciem prac należy uzyskać zezwolenie na odstąpienia od zakazów zawartych w wymienionych aktach prawnych.

Aby wykonać kompensację przyrodniczą, w trakcie prac należy na budynku zamontować 2 budki półotwarte typu kopciuszek. Budki powinny być zainstalowane w trakcie prac termomodernizacyjnych w ten sposób, aby ich boki były wtopione w materiał ocieplający elewację.

Ryc. 9. Przykład budki półotwartej. Źródło: www.mkwpracownia.pl/

Budki należy rozwiesić:

- 1 budkę półotwartą typu kopciuszek na elewacji wschodniej, na wysokości 4-5 metrów od poziomu gruntu, możliwie oddaloną od okien,
- 1 budkę półotwartą typu kopciuszek na elewacji zachodniej, na wysokości 4-5 metrów od poziomu gruntu, przy narożniku południowo-zachodnim, w odległości około 1-2 metrów od narożnika.

Prace należy prowadzić pod nadzorem ornitologicznym. Nadzór powinien być sprawowany w celu:

- dokonania kontroli przed rozpoczęciem prac, czy w obrębie budynku nie odbywają się lęgi chronionych ptaków,
- w przypadku stwierdzenia takiego faktu nadzór powinien dopilnować, aby prace prowadzone były w innych częściach budynku, a dopiero po wyprowadzeniu lęgów realizować je w otoczeniu gniazda,

- wskazania miejsca i sposobu zawieszenia budek,
- kontroli jakości budek i sposobu ich zawieszenia.